

Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri **A**raştırması

ING Bank

2013 3. ÇEYREK RAPORU

İÇİNDEKİLER

1 GİRİŞ	3
1.1 ING Bank Genel Müdürü Pınar Abay'ın Önsözü	3
1.2 Türkiye'de Bireysel Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nı Niçin Yapıyoruz?	4
2 ELDEKİ VERİLER NE SÖYLÜYOR	5
2.1 Tasarruf Sahipliği ve Nedenleri	5
2.2 Tasarruf Araçları Tercihi	9
2.3 2013 3. Çeyrek Sonuçları	9
3 METODOLOJİ	12
3.1 Amaç ve Yöntem	12
3.2 Demografik Bilgiler	12
3.3 Tasarrufun Tanımı	13
4 EKONOMİST YORUMU	14
İLETİŞİM BİLGİLERİ	16

1. GİRİŞ

1.1 Önsöz

Araştırmamızın ikinci yılını doldurduğumuz 2013'ün üçüncü çeyreğinde öne çıkan sonuçların başında kentsel nüfustaki tasarruf sahipliği oranındaki 3 puanlık artış geliyor. Bu oranın geçen çeyreğe göre yüzde 10,9'dan yüzde 13,7'ye çıkması iç talepte yavaşlama belirtileri olduğunu gösteriyor. Diğer yandan, çocuklu bireylerdeki tasarruf sahipliğinde yeni okul döneminde planlanmış harcamalardan kaynaklı olabileceğini düşündüğümüz bir artış gözlemliyoruz. Son olarak, bireylerin tasarruf aracı tercihlerinde BES gibi uzun vadeli araçların payında 5 puanlık belirgin bir artış olsa da, küresel gelişmelerle beraber artan belirsizliğin sonucunda kısa vadeli araçların (TL vadesiz, yastık altı nakit) tercih edilenler içinde ağırlığını koruduğunu görüyoruz.

"Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırma"sı bu çeyrek ile birlikte ikinci yaşını doldurdu. Tasarruf alanındaki önemli bir veri açığını dolduracak çalışmalarımızın yolculuğuna, Ekonomik Araştırmalar Grubu'muzun özverili çabaları, Sabancı Üniversitesi'nin danışmanlığı ve IPSOS KMG'nin saha anket koordinasyonunu birleştirerek başladık. Bu çoklu paydaş çalışmalarımızın sonucu olarak; 2011 Ekim ayından bu yana her çeyrekte Türkiye'nin kentsel nüfustaki bireylerin tasarruf alışkanlıklarını, değişimlerini ve tasarruf etme olasılıklarını www.tasarrufegilimleri.com adresi üzerinden sizlerle paylaşıyoruz.

Türkiye'nin ekonomik büyüme stratejisine paralel bankacılık anlayışımızın bir açılımı olarak hayata geçirdiğimiz "Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri" araştırmamızın başladığı ilk dönemdeki ekonomik konjonktürle, 2013'ün üçüncü çeyreğindeki konjonktürün tasarruf alışkanlıklarına yansımaları çok farklı şekillerde gerçekleşti. Bu dönemin en ilginç verisi, kentsel nüfustaki bireylerin tasarruf sahipliği oranında 3 puanlık bir artışın gerçekleşmesi. Böylece, bir önceki çeyrekte görece bozulan tasarruf sahipliği ve tüketici güveni arasındaki ilişkinin tekrar düzelmeye başladığını görüyoruz. Tasarruf araç tercihinde bu çeyrekte gözlemlediğimiz bir diğer önemli sonuç ise; bireysel emeklilik fonlarının tercih edilme oranının 5 puan artarak %16'yla araştırma tarihinin en yüksek seviyesine erişmesi.

Devletimizin tasarruf konusunda hayata geçirdiği teşviklerin bireylerin tasarruf etme alışkanlıklarını olumlu yönde etkilediğini düşünüyoruz. Bunun bireylerde kalıcı bir davranışa dönüşmesi zaman alsa da, esasen tasarruf etmenin, uzun vadeli bir alışkanlık haline

gelmesinin küçük yaşlarda kazanılması gereken bir finansal okuryazarlık becerisi olduğuna inanıyoruz. Bu kapsamda, Nisan 2013'ten bu yana ilkökul 3 ve 4.sınıflarda tasarruf odaklı finansal okuryazarlık eğitim programımız olan "Turuncu Damla"yı yürütmeye başladık. Ekim ayında Koç Üniversitesi Ekonomi Bölümü akademisyenleriyle duyurduğumuz ilk etki analizi sonuçlarında gördük ki; eğitimi alan çocuklarla eğitim almayan çocuklar arasında tüketimde sabırlı olma ve gelecekte daha fazlası için bekleyebilme konularında istatistiki olarak önemli farklılıklar var. Bir yandan sosyal sorumluluk programımız Turuncu Damla'yla genç nesillerde pozitif ve kalıcı değişiklikler yaratabilmeyi hedeflerken, diğer yandan Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırmamızı benzer kurumsal sorumluluk bilinciyle yürütmeye devam edeceğiz.

Öne çıkan bir diğer sonuç da, çocuklu bireylerde tasarruf sahipliği oranının geçen çeyreğe göre 5 puan artışla yüzde 12'den yüzde 17'ye çıkması. Ancak bu oran, çocuksuz bireylerle) kıyaslandığında hala düşük kalmaktadır. Araştırmamızdan görüyoruz ki, çocuklu bireylerde tasarruf sahipliği oranının daha düşük olmasının altında çocuğun yaşı ve okullu olup olmadığı yatıyor. Bu çeyrekte özellikle çocuklu bireylerde gördüğümüz tasarruf sahipliği artışı, yeni okul dönemi için ileriki eğitim harcamalarını arttırmak amacıyla tasarruf etmenin etken olabileceğine işaret ediyor.

Araştırmamıza katılanlar arasında tasarruf araçları tercihlerinin gelişimine bakıldığında, ikinci çeyrekte başlayan küresel piyasaların belirsizliği üçüncü çeyrekte

PINAR ABAY

GENEL MÜDÜR

ING BANK

de devam ederek bireylerin tasarruf tercihlerine olan etkileri hakkında bize ipuçları veriyor. 2013'ün üçüncü çeyreğinde TL vadeli mevduatın tercih edilme oranı bir önceki çeyrekteki yüzde 46 seviyesinden yüzde 32'ye gerilese de faiz oranlarındaki kısmi artışın etkisiyle halen

en önemli tasarruf aracı olduğunu görüyoruz. TL vadeli mevduatı sırasıyla; altın, yastık altı nakit tercihi ve bireysel emeklilik fonları takip ediyor. Altının; fiyatlardaki düşüşe rağmen belirsizlik zamanlarında güvenli bir liman olarak görüldüğünden talep edildiğini söyleyebiliriz.

Pınar Abay
ING Bank Genel Müdürü

1.2 Türkiye'de Bireysel Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nı Niçin Yapıyoruz?

Ülkemiz, tasarruf oranı bakımından dünyada alt sıralarda yer alıyor. Öte yandan yüksek oranlı sürdürülebilir büyüme için iç tasarruf oranlarının artması gerektiği biliniyor. Tasarruf artışını teşvik etmek için çeşitli ekonomik tedbirler tartışılıyor, bazı uygulamalar devreye sokulmaya çalışılıyor.

Bu süreçte tasarruflarla ilgili veri ihtiyacı da artıyor. TÜİK'in özellikle son yıllarda ekonomik konularla ilgili istatistik üretiminde ciddi gelişmeler sağladığı açık. Bununla birlikte tasarruf eğilimleri ve tasarruf düzeyi hakkında yeterince bilgi sahibi olduğunu söylemek zor.

T.C. Merkez Bankası ve BBKD tarafından yayınlanan bankacılık sistemi içindeki tasarruflara ilişkin veriler önemli bir boşluğu doldurmakla birlikte, ülkemizdeki 'ortalama birey'in geliri ve tasarrufları arasındaki ilişkiyi bir trend olarak izlemek, bu konudaki araştırmacılara ve politika yapıcılara katkı sağlayacaktır.

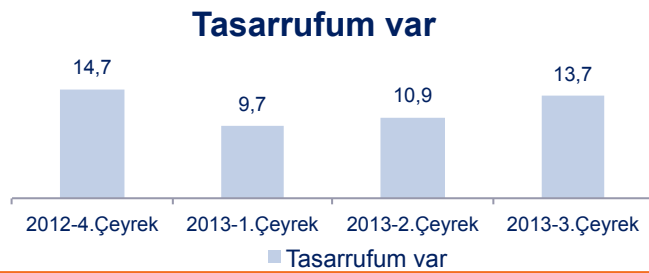
İşte bu araştırmayla, ülkemizdeki 'ortalama birey'in tasarruf yapıp yapmadığı, tasarruf yapma veya yapmama nedenleri, en çok kullanılan tasarruf araçları, bireysel gelirler, aylık tasarruf oranı ve nakte dönüştürülebilir tasarruf miktarı 3'er aylık bazlarda düzenli olarak incelenmektedir. Amaç, ülkemizde tasarruflarla ilgili bilgi ihtiyacına katkı sunmaktır.

2. ELDEKİ VERİLER NE SÖYLÜYOR

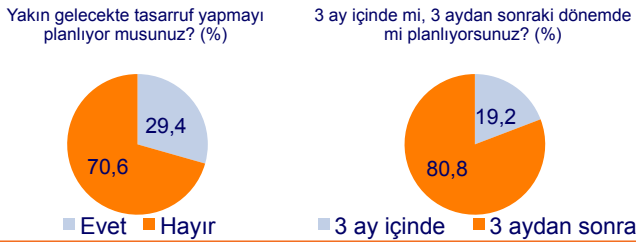
2.1 Tasarruf Sahipliği ve Nedenleri

Kentli nüfusun %86'sının tasarrufu yok

Tasarruf Sahiplerinin Oranı (%)

Tasarrufu Olmayanlar

- 2013 üçüncü çeyrekte, kentsel nüfusta **tasarruf sahiplerinin oranı**, bir önceki çeyreğe göre 3 puanlık artışla **%13,7** oldu.
- Tasarruf olmayıp gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı, 2013 üçüncü çeyrekte **%29**.
- Gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların sadece %19'u, ilk 3 ay içinde tasarruf yapmayı planlıyor.

Gelir yetersizliği tasarrufun önündeki en önemli engel

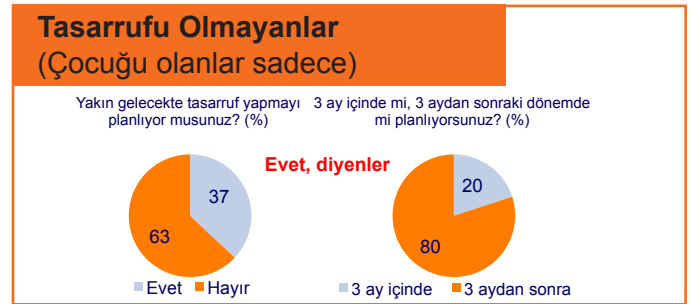
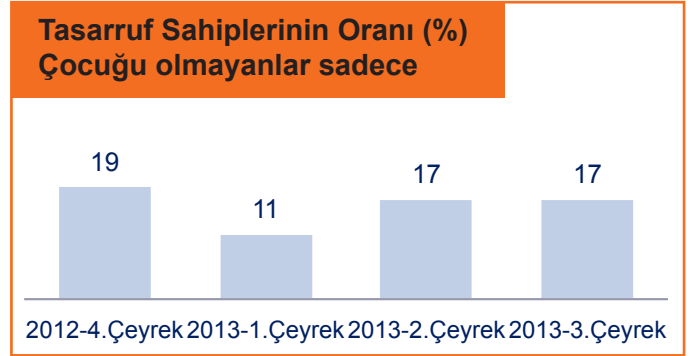
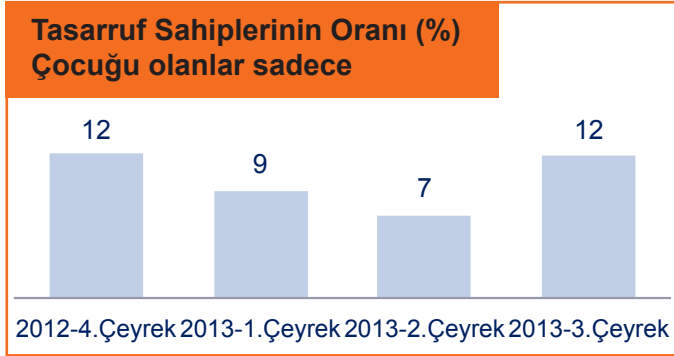
Tasarrufu Olmamasının Nedeni (%)

- Tasarruf yapmayanlar arasında, yeterli gelir sahibi olmama %62 ile en önemli nedendir.
- İkinci sırada "borçlarımdan dolayı", üçüncü sırada ise "çalışmadığım için" nedenleri gelmektedir.

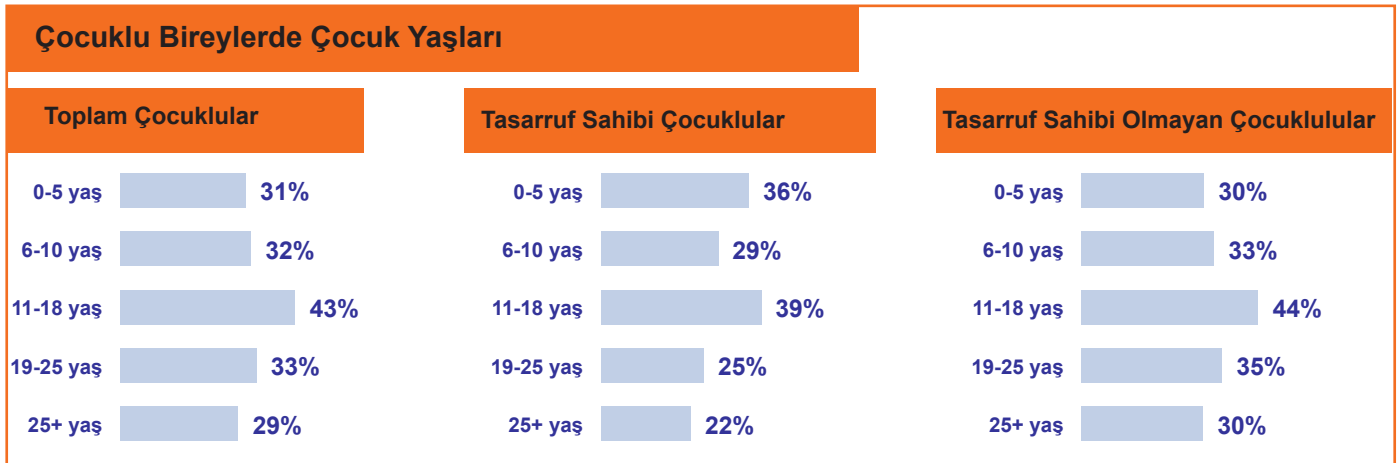
Not: En önemli neden toplam 100'dür. Başka nedenler 'çoklu cevap' olduğu için toplam %100' olmayabilir.

Çocuklu bireylerde tasarruf sahipliği oranı daha düşük

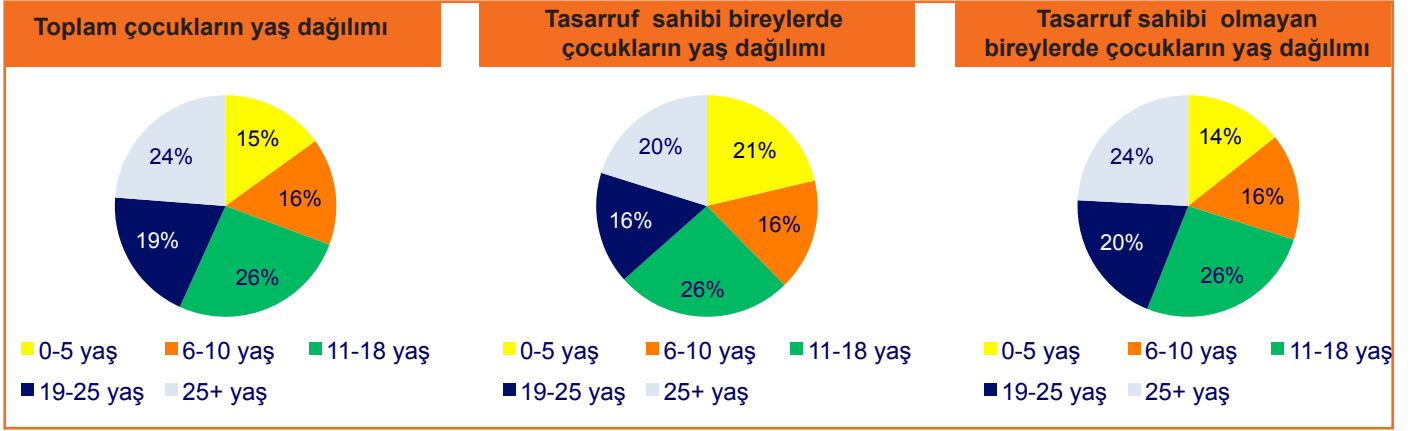
- Çocuklu bireylerde tasarruf sahipliği oranı, çocuksuz bireylere göre daha düşük.
- Tasarrufu olmayan çocuklu bireylerin %25'i gelecekte tasarruf yapmayı planlarken, bu oran tasarrufu olmayan çocuksuz bireylerde %37'ye çıkıyor.

Tasarruf yapmak aslında bir alışkanlık

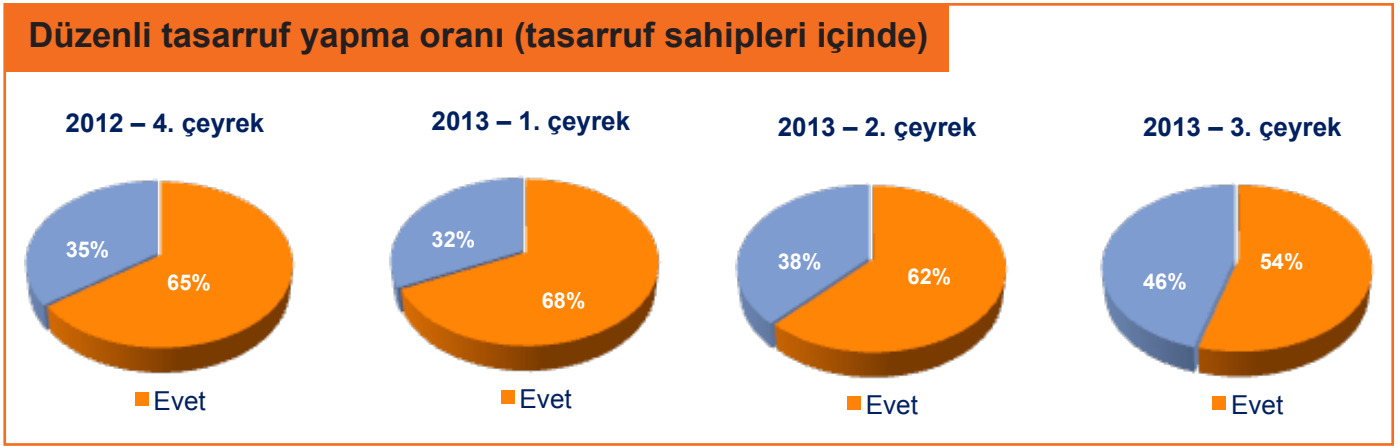
- Çocuklu bireylerin %43'ünün 11-18 yaş arasında çocuğu var.
- Tasarruf sahibi olan çocuklu bireylerin ise %36'sının 0-5 yaş arasında, %39'unun 11-18 yaş arasında çocuğu var.
- Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerin %44'ünün 11-18 yaş arasında çocuğu var.

Çocukların yaş dağılımı

- Toplam çocukların %15'i 0-5 yaş arasında, %16'sı 6-10 yaş arasında, %26'sı 11-18 yaş arasında, %19'u 19-25 yaş arasında ve %24'ü 25 yaş üstündedir.
- Tasarruf sahibi olan bireylerin çocuklarının ise %26'sı 11-18 yaş arasındadır.
- 0-5 yaş arasındaki çocukların %9'u, 6-10 yaş arasındaki çocukların %96'sı, 11-18 yaş arasındaki çocukların %90'ı, 19-25 yaş arasındaki çocukların %41'i ve 25 yaş üstündeki çocukların %5'i bir okula devam etmektedir.

Tasarruf Yapmak Aslında Bir Alışkanlık

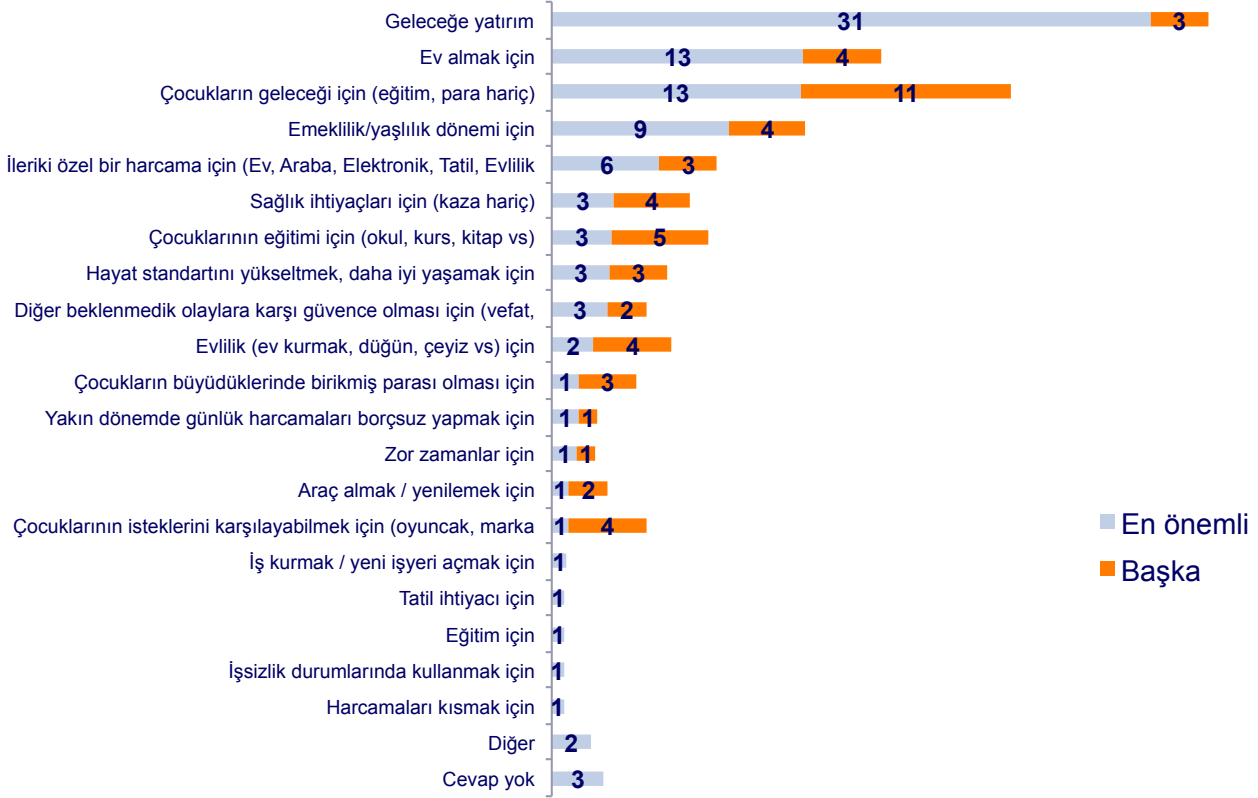

Düzenli tasarruf yapmayanların içinde				
	2012 – 4. çeyrek	2013 – 1. çeyrek	2013 – 2. çeyrek	2013 – 3. çeyrek
Geçen 3 ay içinde tasarruf yaptınız mı?	37,1%	29,3%	51,1%	49,4%
Gelecek 3 ay içinde tasarruf yapacak mısınız?	55,9%	50,8%	65,6%	59,4%

- Tasarruf sahiplerinin çoğunluğu düzenli tasarruf yapmaya devam ederken, bu oran 2013'ün üçüncü çeyreğinde azaldı.
- Düzenli tasarruf yapmayanların içinde, önümüzdeki üç ayda tasarruf yapacağını söyleyenlerin oranı da azaldı.

Tasarrufun en önemli nedeni “geleceğe yatırım”; Ardından “ev almak” ve “çocukların geleceği” öne çıkıyor...

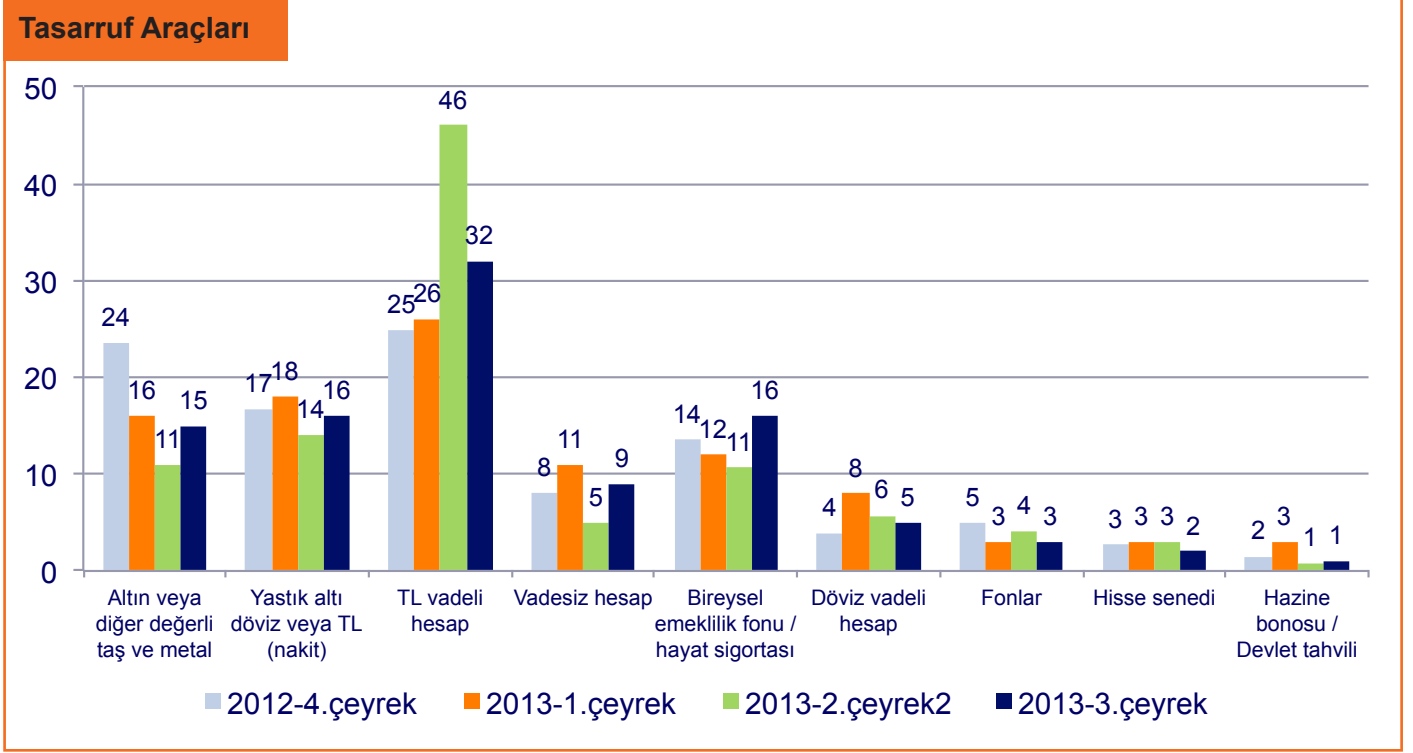
Düzenli tasarruf yapma oranı (tasarruf sahipleri içinde)

Not: En önemli neden toplam 100'dür. Başka nedenler 'çoklu cevap' olduğu için toplam %100' olmayabilir.

2.2 Tasarruf Araçları Tercihi

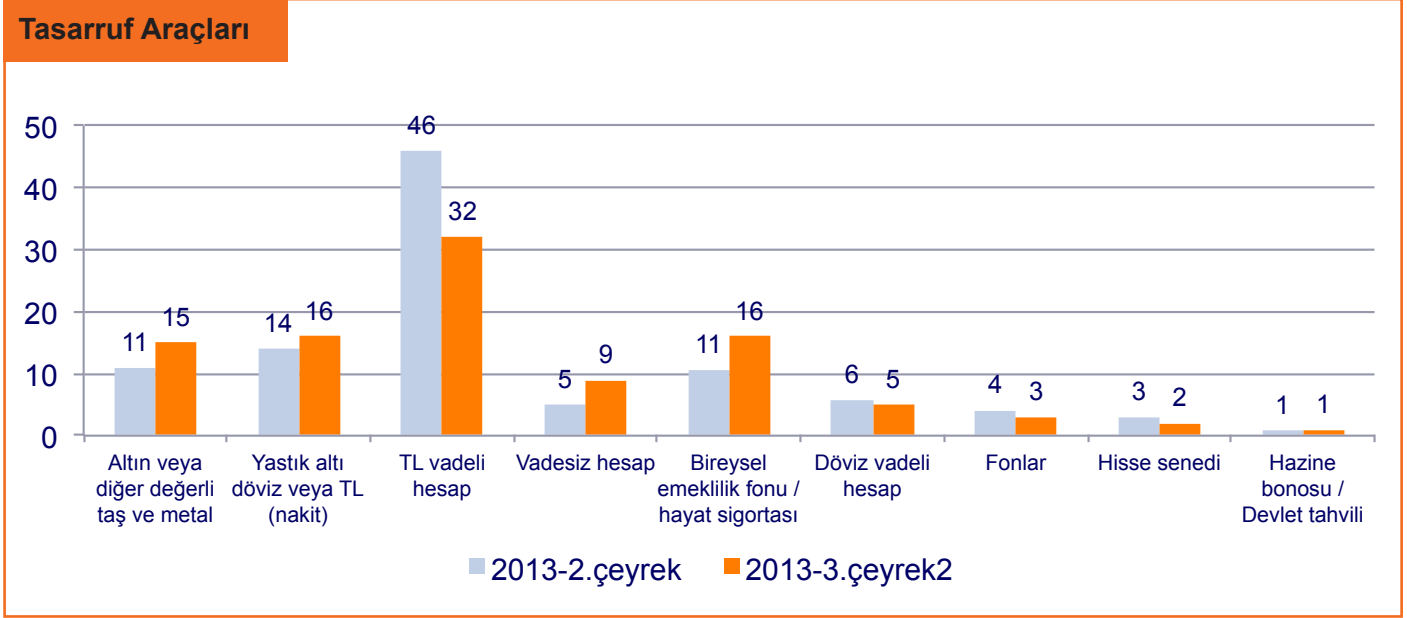
En çok tercih edilen tasarruf aracı TL vadeli hesap, yastık altı nakit

Not: 'Çoklu cevap' olduğu için bu kalemlerin toplamaları sırasıyla %118, %115, %122 ve %102 olmuş ancak karşılaştırmalı analiz için hepsi toplam %100 olacak şekilde yeniden ağırlıklandırılmıştır

2.2 Tasarruf Araçları Tercihi

TL vadeli hesabın tercih edilme oranı tekrar arttı

Not: 'Çoklu cevap' olduğu için bu kalemlerin toplamı sırasıyla %122 ve %102 olmuş ancak karşılaştırmalı analiz için hepsi toplam %100 olacak şekilde yeniden ağırlıklandırılmıştır.

- Tasarruflarda tercih edilen araçlar sıralamalarında, 2013'ün üçüncü çeyreğinde ilk sırayı TL vadeli hesap aldı. Tasarruf sahiplerinin yaklaşık üçte biri TL vadeli hesabı tercih ettiğini ifade etmektedir.
- İkinci sırada yastık altı nakit ve bireysel emeklilik/hayat sigortası gelmektedir. Yine altın vb. tasarruf araçları arasında ilk sıralarda yer almaya devam etmektedir.

2.2 Tasarruf Araçları Tercih

2013 3. Çeyrek Sonuçları

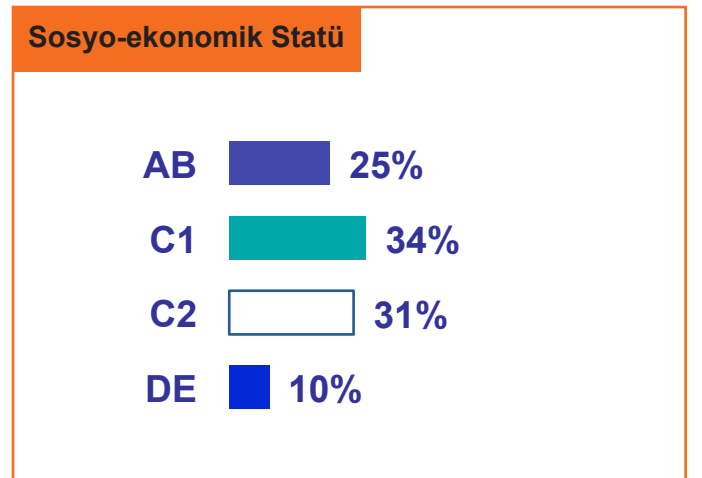
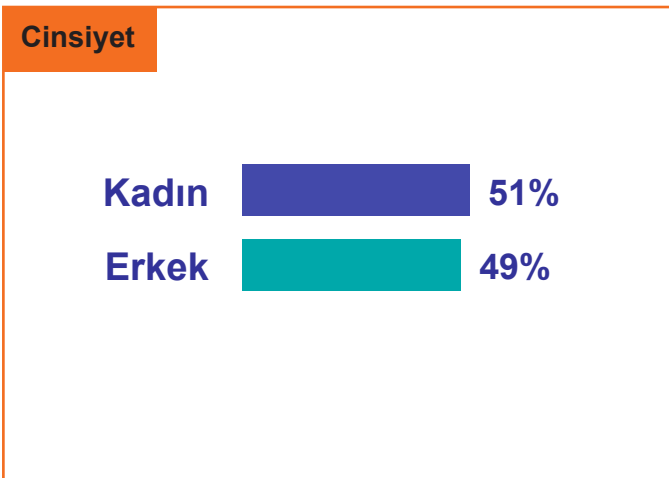
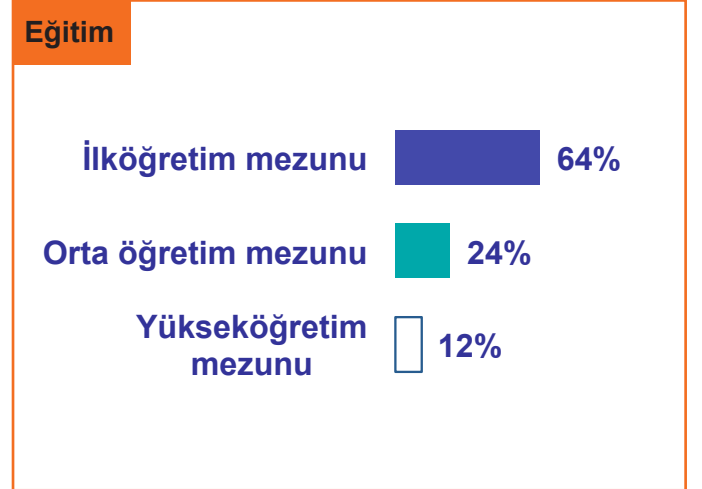
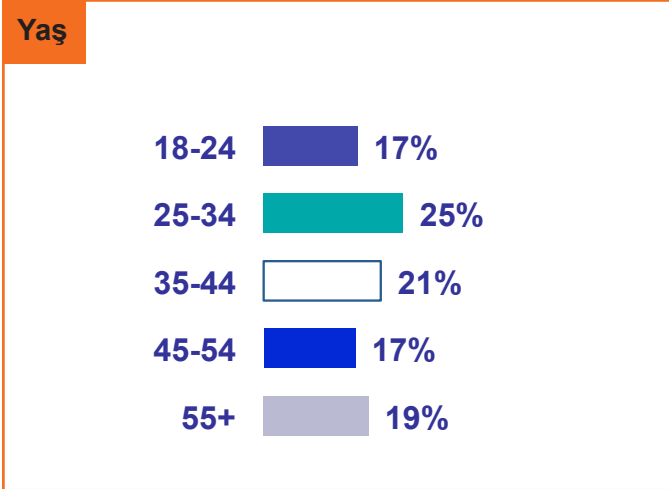
- Kentli 18 yaş üstü nüfus içinde tasarruf sahiplerinin oranı %14 civarında.
- Çocuğu olanlarda tasarruf sahipliğı daha düşük kalmaya devam ediyor.
- Tasarrufu olmayanların %29'u gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor. Ancak bunlar arasında ilk 3 ay içinde tasarruf yapmayı planlayanlar sadece %19.
- Gelir en önemli tasarruf kısıtlayıcı faktör olarak önde kalmaya devam ediyor.
- Tasarruf yapmak bir alışkanlık ancak 2013'ün üçüncü çeyreğinde bu oran azalıyor.
- Tasarrufun en önemli gerekçesi “geleceğe yatırım”, “ev almak” ve “çocukların geleceğı”.
- Bu dönemde TL vadeli hesap, bireysel emeklilik/hayat sigortası,yastık altı nakit ve altın en çok tercih edilen tasarruf araçları.

3. METODOLOJİ

3.1 Amaç ve Yöntem

- Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de **kentsel** yerleşim yerlerinde **18 yaş ve üzerindeki bireylerin tasarruf eğilimlerini** izlemektir.
- NUTS1 bölgelerinde seçilen **26 ilde her ay** tesadüfi olarak seçilen **800** kişi ile görüşülüyor. 3 aylık (çeyrek) bazda görüşme sayısı **2400** olarak gerçekleşiyor.
- Bilgisayar destekli telefon görüşmesi yöntemi (**CATI**) kullanılıyor.
- Yaş, cinsiyet, çalışma durumu ve meslek kontrol kotası olarak uygulanıyor

3.2 Demografik Bilgiler

3.2 Demografik Bilgiler – 2013 3. Çeyrek

Hane Halkı Tipi

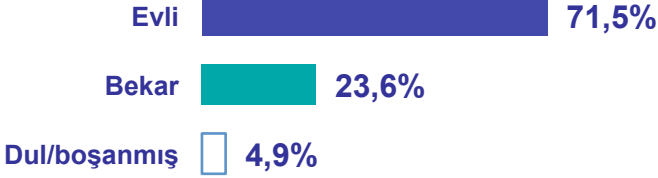

Çocuklu: %53,2

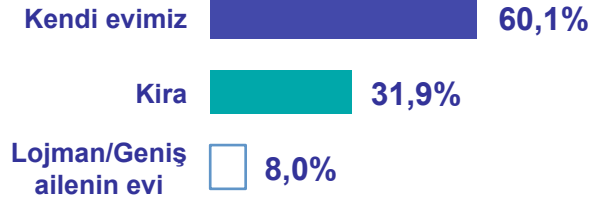
Ortalama çocuk sayısı: 2,4

Ortalama okuyan çocuk sayısı: 1,8

Medeni Durum

Konut Tipi

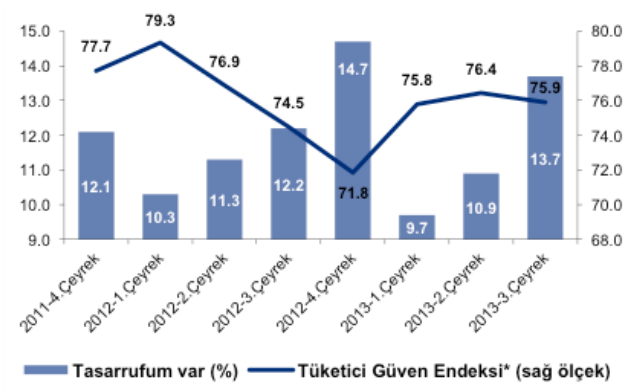
3.3 Tasarrufun Tanımı

- Tasarruf, sözlük anlamı itibariyle “sarf edilmeyen” anlamına geliyor.
- Bu araştırma kapsamındaki TASARRUF ise şu kalemleri içeriyor:
- Bankalarda duran TL veya döviz cinsinden vadeli hesaplar
- Bankalarda ve/veya aracı kurumlarda duran hisse senedi, hazine bonosu, devlet tahvili gibi menkul değerlerin parasal tutarı
- Bankalarda duran yatırım hesapları ve katılım fonları
- Bireysel emeklilik fonları
- Bankalarda vadesiz hesapta / likit fonda TL veya döviz cinsinden duran miktarın o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü
- Cüzdan, kasa, yastık altında duran paranın (döviz, altın dahil) o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü
- Araştırmaya katılanlara, bu tanıma uygun olarak tasarrufları olup olmadığı soruluyor.

4. EKONOMİST YORUMU

Üçüncü çeyrekte kentsel nüfusta tasarruf sahipleri oranı %13.7'ye yükselmesi iç talepte yavaşlamaya işaret ediyor.

Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması üçüncü çeyrek sonuçlarına göre 18 yaş üstü nüfusta tasarruf sahipliği oranı artmaya devam ederek %10.9'dan %13.7'ye ulaştı. Bir önceki çeyrekte görece bozulan tasarruf sahipliği ve tüketici güveni arasındaki ters ilişkinin üçüncü çeyrekte tekrar düzeldiği ve tasarruf sahipliği oranındaki güçlü artışın özel tüketimde yılın üçüncü çeyreğinde yavaşlama ile uyumlu olduğu görülüyor. Bununla beraber, tasarrufu olmayan ve gelecekte tasarruf yapmayı planlamayanların oranının %60.9 ile yüksek seviyesini koruduğunun da altının çizilmesi gerekiyor.

*Yeni seri Kaynak: TÜİK, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Sabancı Üniversitesi-IPSOS KMG-ING Bank)

Mayıs sonuna doğru Amerikan Merkez Bankası'nın niceliksel genişlemede yavaşlamaya gidebileceğine dair açıklaması sonrasında uluslararası piyasalarda başlayan belirsizlik üçüncü çeyrekte artarak devam etti. Bu gelişmelerle birlikte dolar kuru %7.1 artarken 2 yıllık tahvilin faizi keskin yükselişle ortalamada %9 seviyesine ulaştı. Ekim ayının ilk yarısında mevcut belirsizliğe ABD bütçe tartışmalarının eklenmesiyle oynaklık daha da arttı. Ekim ayının 3 haftasında borçlanma limitinin kısa vadede artırılması bir rahatlama yaratsa da parasal genişlemenin seyrine dair belirsizliğin devam etmesi nedeniyle bu rahatlama kısa süreli olabilir.

Üçüncü çeyrek anket sonuçlarının detaylarına göre gelir yetersizliği tasarruf yapmanın önündeki en önemli engel olmaya devam ediyor. Ek olarak çocuk sahibi olup tasarruf edenlerin oranında üçüncü çeyrekte belirgin bir artış görülüyor. Bu değişimde, çocuklu bireylerin okulların açılmasından önceki son çeyrekte ilerideki

Muammer Kömürcüoğlu
Ekonomist, ING BANK

Prof. Dr. Alpay Filiztekin
Sabancı Üniversitesi

eğitim harcamalarını yapmak amacıyla tasarruflarını arttırması etkili olmuş olabilir. Öte yandan, ikinci çeyrekte anket formunda yapılan değişiklikler sonucu, tasarruf davranış nedenleri hakkında veri değişikliği dolayısıyla sağlıklı yorum yapmak için henüz erken. Ancak, tasarruf araçları tercihlerinin gelişimini incelediğimizde, TL vadeli mevduatın tercih edilme oranı bir önceki çeyrekteki %46 seviyesinden %32'ye gerilese de muhtemelen faiz oranlarındaki kısmi yükselişin de katkısıyla halen en önemli tasarruf aracı olmaya devam ettiği anlaşıyor. TL vadeli mevduat payındaki azalma ise altın veya diğer değerli taş, yastık altı döviz veya TL, vadesiz hesap ve bireysel emeklilik araçları arasında paylaşıyor. Altın fiyatlarındaki gerileme nedeniyle normalde altının daha az tercih edilmesi beklenebilirdi; ancak bu kalemin toplamdaki payının artması belirsizlik ortamında altının güvenli liman olarak görülmesi ve fiyatların yeniden yükselebileceğine dair beklentilerle açıklanabilir. Benzer şekilde, yastık altı tasarruflar ile vadesiz hesap paylarındaki artışın da belirsizliğin arttığı bir ortamda tasarruf sahiplerinin daha kısa vadeli enstrümanları tercih etmesi ile açıklanabilir. Anket sonuçları arasında dikkat çeken diğer bir unsur da bireysel emeklilik/hayat sigortası kaleminde bir önceki çeyreğe göre görülen 5 puanlık belirgin artış olarak ortaya çıkıyor. Uzun vadeli bir yatırım tercihi olan bireysel emeklilik fonundaki artış yukarıda bahsettiğimiz belirsizlik ortamında yastık altı ve vadesiz hesap gibi kısa vadedeki enstrümanlara kayışla çelişkili görünüyor olsa da bu payda görülen artış yılbaşından bu yana yeni uygulanan devlet katkısının desteğinin devam eden etkisinden kaynaklandığı iddia edilebilir. Daha güvenilir bir yargıya varmak için önümüzdeki dönemlerde bu kalemdeki gelişmeyi izlemek gerek.

Sonuç olarak, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nın üçüncü çeyrek sonuçları kentsel nüfusta tasarruf

	2011- 4.Çeyrek	2012- 1.Çeyrek	2012- 2.Çeyrek	2012- 3.Çeyrek	2012- 4.Çeyrek	2013- 1.Çeyrek	2013- 2.Çeyrek	2013- 3.Çeyrek
Tasarrufum var (%)	12.1	10.3	11.3	12.2	14.7	9.7	10.9	13.7
Kümülatif enflasyon	5.7%	1.5%	0.4%	1.4%	2.7%	2.6%	1.3%	1.0%
%50 USD:%50 EUR döviz kuru sepeti artışı*	3.2%	-3.8%	-0.8%	-1.6%	1.5%	0.7%	2.5%	7.9%
USD/TRY artışı*	6.2%	-2.3%	0.4%	-0.1%	-0.5%	-0.3%	3.2%	7.1%
Mevduat Faizi (ortalama)	8.9%	9.9%	10.0%	9.2%	7.7%	6.8%	6.1%	7.2%
2-yıllık gösterge tahvil faizi (ortalama)	9.9%	9.8%	9.3%	7.7%	6.6%	5.9%	5.9%	9.0%
Altın (ortalama, USD)	1,682	1,690	1,611	1,653	1,717	1,632	1,416	1,329
USD/TRY (ortalama)**	1.83	1.79	1.80	1.80	1.79	1.78	1.84	1.97
50:50 EUR:USD Döviz Sepeti (Ortalama)**	2.15	2.07	2.05	2.02	2.05	2.07	2.12	2.29

*Dönem ortalamalarının değişimi, TCMB kurları ** Reuters kurları

Kaynak: TÜİK, TCMB, Thomson Reuters, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Sabancı Üniversitesi-IPSOS KMG-ING Bank)

sahipliği oranının son dönemde daha hızlı olarak arttığına, dolayısıyla da özel tüketim büyümesinde bir yavaşlamaya işaret ediyor. Bu eğilimin artan küresel oynaklıkla yakından ilgili olduğu düşünülebilir. Tasarruf

sahiplerini kısa vadeli araçlara ağırlık vermelerinin de aynı küresel gelişmelerin sonucu olduğunu söylemek yanıltıcı olmayacaktır.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

info@tasarrufegilimleri.com

ING Bank girişimi ile hayata geçirilen
“Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması”,
Sabancı Üniversitesi gözetiminde yürütülmekte,
saha araştırması IPSOS KMG tarafından yapılmaktadır.

ING BANK

 Ipsos KMG

Sabancı
Üniversitesi

ÖNEMLİ AÇIKLAMA:

“Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.”